

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Jadranska/mediteranska radionica

**Konferencijska dvorana Knjižnice Filozofskog
fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
ponedjeljak – petak, 4. – 8. travnja 2016., 9.30 – 15.30**

Centar za komparativnohistorijske i interkulturalne
studije u suradnji s

Poslijediplomskim doktorskim studijem moderne i suvremene hrvatske
povijesti u europskom i svjetskom kontekstu

Poslijediplomskim doktorskim studijem
arheologije i

Poslijediplomskim doktorskim studijem „Povijest stanovništva“ Sveučilišta u
Zagrebu u suradnji sa Sveučilištem u Dubrovniku

Izborni doktorski kolegij

„Temeljni pojmovi u jadranskim/mediteranskim studijima“

Konferencijska dvorana Knjižnice Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu ponedjeljak – petak, 4. – 8. travnja 2016., 9.30 – 12.30

Nastavu će držati prof. dr. sc. **Egidio Ivetić** (Sveučilište u Padovi). Nositelj kolegija, ujedno i moderator svih rasprava je prof. dr. sc. **Drago Rokсандić** (Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu). Okvirni je tematski sadržaj predavanja i rasprava u kolegiju sljedeći:

Predavanje 1. Uvodna razmatranja. Povijest Mediterana i mediteranske studije. Jadran kao povijest. Prostor i granice Mediterana. Prostor i granice Jadrana. More kao povijesna regija. Povijest pomorstva i povijest mora. Obale kao povijesni pred-met.

Predavanje 2. Kronologija i periodizacija. Vremena Mediterana. Prijelomnice nakon ranoga srednjeg vijeka; križarski ratovi i europska hegemonija; Osmansko carstvo; kolonizacija i imperijalizam; dekolonizacija, nacionalne države, liberalizam i demokracija. Vremena Jadrana: rani srednji vijek; mletačka hegemonija; mletačko-osmanski dualizam; nacije i nacionalne države; modernizacija.

Predavanje 3. Mediteran kao sustav sustava, mora i obala. Veze (*connections*): luke, vektori gospodarskih spajanja (antika, srednji vijek, rani novi vijek, 19. i 20. stoljeće). Transferi: gospodarski modeli, migracije, religija i konfesija, jezik/jezici (*lingua franca*), gospodarske i vjerske manjine. Jadran kao sustav: veze, transferi, komplementarnost. *Homo Mediterraneus*: kulturno antropološke predodžbe Mediterana. *Homo Adriaticus*: ljudi sa obale (urbane i ruralne strukture i demografije) i njihovi identiteti; jadranske migracije; strujanje ljudi. Spajanja i sučeljavanja unutar Jadrana od lokalnih svjetova do nacija.

Predavanje 4. Mediteran i Jadran: vlast i moć. Gospodarske i političke hegemonije: od jedinstvenog sustava antike do religijskog razgraničavanja; mediteranski svjetovi; mediteranska granična područja; mediteranske i izvanmediteranske sile; centri i periferije. Mediteran od centra prema periferiji. Geostrateške konfrontacije od antike do danas. Simboličke hegemonije: religijske i konfesionalne geografije.

Predavanje 5. Civilizacije Mediterana i Mediteran kao prostor spajanja i sučeljavanja civilizacija. Civilizacije unutar jadranskog prostora. Poimanje kolektivnih pripadnosti (osjećaj pripadnosti) na primjeru Jadrana.

EGIDIO IVETIĆ (Pula 1965.) diplomirao je povijest 1990. na Sveučilištu u Padovi i doktorirao – nakon doktorskih studija povijesti na Sveučilištu Ca Foscari u Veneciji – pred državnom komisijom u Milanu 1998. Od 2002. radi na Sveučilištu u Padovi i sada je izvanredni profesor za povijest ranog novog vijeka. Suradivao je na raznim međunarodnim projektima iz povijesti Jugoistočne Europe, među kojima je i *Triplex Confinium International Project* Sveučilišta u Zagrebu. Bavi se poviješću Jugoistočne Europe i Jadrana/Mediterrana s fokusom na ranom novom vijeku. Objavio je niz studija te knjige: *Un confine nel Mediterraneo. L'Adriatico orientale tra Italia e Slavia (1300-1900)*, Roma, Viella, 2014; *Adriatico orientale. Atlante storico di un litorale mediterraneo*, Rovigno, Centro di ricerche storiche Rovigno, 2014; *Jugoslavia sognata. Lo jugoslavismo delle origini*, Milano, Franco Angeli, 2012; *L'Istria moderna 1500-1797. Una regione confine*, Sommacampagna-Verona, Cierre edizioni, 2010; *Le guerre balcaniche*, Bologna, il Mulino, 2006 (Tiranë 2008; Sofija 2012); *Oltremare. L'Istria nell'ultimo dominio veneto*, Venezia, Istituto Veneto di scienze, lettere ed arti, 2000; *La popolazione dell'Istria nell'età moderna*, Trieste-Rovigno, Centro di ricerche storiche Rovigno, Unione Italiana Fiume, Università popolare Trieste. Trenutno dovršava sintezu povijesti Jadrana (Bologna, il Mulino, 2016).

Jadranska/mediteranska radionica

Okrugli stolovi

Konferencijska dvorana Knjižnice Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu ponedjeljak – petak, 4. – 8. travnja 2016., 12.30 – 15.30

Rasprave za svakim okruglim stolom bit će otvorene kraćim priopćenjima stručnjaka različitih iskustava i statusa, od najuglednijih do doktoranada (15–20 min.), a slijedit će im diskusija u različitim oblicima – u rasponu od odgovaranja uvodničara na izravno postavljena pitanja nazočnih do kraćih kritičkih refleksija o problemima teme pojedinog okruglog stola. Pojedinačna izlaganja u raspravi će biti ograničena na 5 minuta.

Ponedjeljak, 4. travnja

HISTORIOGRAFIJA I JADRANSKI/MEDITERANSKI STUDIJI

Pozdravna riječ dekana Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. **Vlatka Previšića**

Bruna Kuntić-Makvić

O konceptu civilizacijskih žarišta i područja recepcije na Sredozemlju

Neven Budak

Suvremena istraživanja jadranskog prostora u ranom srednjem vijeku

Borislav Grgin

Dalmatinske komune i hrvatsko zaleđe u razvijenom i kasnom srednjem vijeku

Mario Strecha

Katolicizam i nacionalizam u dugom 19. stoljeću na Sredozemlju: hrvatske, talijanske i francuske varijacije

Tvrtko Jakovina

Sredozemlje u vječnoj krizi? Mali narodi, veliko more, krize bez rješenja?

Utorak, 5. travnja

ARHEOLOGIJA I JADRANSKI/MEDITERANSKI STUDIJI

Helena Tomas

Egejske brončanodobne civilizacije - najranije mediteranske talasokracije

Marina Milićević Bradač

Grčka kultura na Sredozemlju – jedan primjer pristupa temi

Mirjana Sanader

O naravi rimske vladavine Mediteranom

Daniel Barić

Arheologija i društva u Austro-Ugarskoj: istraživanja o povijesti poimanja Antike

Srijeda, 6. travnja

BORDER STUDIES I JADRANSKI/MEDITERANSKI STUDIJI

Željko Holjevac

Koncept višegraničja u jadranskim/mediteranskim studijama i *Triplex Confinium*

Zrinka Blažević

Kontaktne zone iz perspektive suvremene limologije

Hrvoje Petrić

Ekohistorija istočnog Jadrana

Četvrtak, 7. travnja

POVIJEST STANOVNIŠTVA I JADRANSKI/MEDITERANSKI STUDIJI

Nenad Vekarić

Istraživanje povijesti stanovništva Dubrovnika i Dubrovačke Republike

Zdenka Janeković-Römer

Povijesno-antropološka istraživanja stanovništva Dubrovnika i Dubrovačke Republike u mediteranskom kontekstu

Irena Ipšić

Doktorski studij “Povijest stanovništva» i njegovo značenje za istraživanja povijesti stanovništva

Ariana Violić-Koprivec

Doseljavanje iz mediteranskih zemalja u Dubrovnik (1808-1918)

Petak, 8. travnja

JADRANSKI/MEDITERANSKI STUDIJI: DALJNJE MOGUĆNOSTI RAZVITKA

Filip Šimetin Šegvić

Mediteran u Dubrovniku: Fernand Braudel i “paradigma” Annales

Josip Banić

Pripitomljavanje divljeg koncepta: “identitet” kao analitički alat

Senad Nanić

Islamsko graditeljstvo na Mediteranu: kreativne sinteze na razmeđima tradicija i inovacija

Marco Bresciani

Fascism in Post-Imperial Spaces: The Case of Upper Adriatic in East Central and Southeastern European Context (1918-1941)

Marco Abram

Building Socialist Yugoslavia in bordelands: space and identity in post-war Rijeka

Chiara Bonfiglioli

Women’s internationalism across the Adriatic, from World War Two to the Cold War

Mila Orlić

Povijest, pamćenje i (trans)nacionalna historiografija na sjevernom Jadranu

Zaključne napomene

Egidio Ivetić, Nenad Vekarić, Mario Strecha, Drago Rokсандić

POVIJEST STANOVNIŠTVA DUBROVNIKA I DUBROVAČKE REPUBLIKE

Projekt *Povijest stanovništva Dubrovnika i Dubrovačke Republike* zamišljen je kao dugoročni projekt, kojim se sveobuhvatno istražuje povijest stanovništva teritorija nekadašnje Dubrovačke Republike. Projekt obuhvaća istraživanje raznih aspekata povijesti stanovništva, koji se analiziraju različitim pristupima i raznovrsnim metodama. U glavnom su fokusu:

- povijesnodemografske analize koje obuhvaćaju utvrđivanje demografskih pokazatelja (broj stanovnika, prirodno kretanje stanovništva, sezonsko kretanje nataliteta, mortaliteta i nupcijaliteta, strukture stanovništva po raznim kriterijima)
- povijesnoantopološke analize pojedinih kontingenata stanovništva - vlaste-la, građani, puk, ruralno stanovništvo; marginalne skupine (nahočad, sluškinje); neformalne skupine (klanovi); vjerske skupine (katolici, pravoslavni, muslimani, židovi)
- socijalnotopografske analize (prostorni raspored stanovništva, zemljišne knjige)
- genealoške analize cjelokupnog stanovništva teritorija nekadašnje Dubrovačke Republike i prozopografske analize značajnijih krugova
- analize stanovništva povijesno povezanih područja (Hercegovina, Boka kotorska, Dalmacija) i migracija (Mediteran, Balkan)

Plan aktivnosti obuhvaća i stvaranje uvjeta za obavljanje takvih istraživanja u dva osnovna smjera:

- stvaranje znanstvenog kadra za povijesnodemografska istraživanja kroz doktorski studij "Povijest stanovništva"
- stvaranje infrastrukture za povijesnodemografska i povijesna istraživanja (genealoške baze podataka, baze podataka o političkim funkcijama i sl.)

Projekt se odvija u okrilju Zavoda za povijesne znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i dosad je polučio sljedeće rezultate:

- 1) objavljeno 37 knjiga o stanovništvu - od čega: povijesnodemografske analize (8), povijesnoantopološke analize (9), socijalnotopografske analize (5), genealoške analize (14), analize stanovništva susjednih područja (1).

2) utemeljen doktorski studij “Povijest stanovništva” (nositelj: Sveučilište u Zagrebu u suradnji sa Sveučilištem u Dubrovniku) na kojem je dosad obrađeno 12 doktorskih disertacija od kojih je većina posvećena istraživanju povijesti stanovništva, proširena je baza istraživača povijesti stanovništva, neki formalno kroz zaposlenje u HAZU (2) drugi neformalno kroz rad na projektu (11).

Uz članove Zavoda za povijesne znanosti HAZU, koji su svi u većoj ili manjoj mjeri uključeni u projekt (dr. Zdenka Janeković-Römer, dr. Lovro Kunčević, dr. Ivana Lazarević, dr. Nella Lonza, dr. Rina Kralj-Brassard, dr. Vesna Miović, dr. Relja Seferović, dr. Slavica Stojan, dr. Nenad Vekarić) u projektu sudjeluju već završeni doktori znanosti s doktorskog studija “Povijest stanovništva” (dr. Marina Gjurašić, dr. Irena Ipšić, dr. Marinko Marić, dr. Jasenka Maslek, dr. Kristina Puljizević) i doktorandi s usvojenim temama iz povijesti stanovništva (Štefica Curić-Lenert, Ankica Džono-Boban, Minela Fulurija, Antun Koncul, Ana Prohaska, Ariana Viočić-Koprivec).

LISTA SUDIONIKA: INSTITUCIONALNE AFILIJACIJE IZLAGAČA

- Marco Abram** / dr. sc., Newfelpro stipendista na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci
- Josip Banić** / doktorand, Poslijediplomski doktorski studij medievistike, Sveučilište u Zagrebu
- Daniel Barić** / doc. dr. sc., Université François-Rabelais, Tours
- Zrinka Blažević** / izv. prof. dr. sc., Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
- Marco Bresciani** / dr. sc., Newfelpro stipendista na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu
- Neven Budak** / red. prof. dr. sc., Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
- Chiara Bonfiglioli** / dr. sc., Newfelpro stipendista na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Puli
- Borislav Grgin** / red. prof. dr. sc., Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, predstojnik Katedre za svjetsku povijest srednjeg vijeka
- Željko Holjevac** / izv. prof. dr. sc., Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, prodekan Filozofskog fakulteta
- Irena Ipšić** / vanjska suradnica Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku
- Egidio Ivetić** / izv. prof. dr. sc. Odsjeka za povijest Sveučilišta u Padovi
- Zdenka Janeković-Römer** / znanstvena savjetnica u trajnom zvanju Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku
- Tvrtko Jakovina** / red. prof. dr. sc., Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, pročelnik Odsjeka
- Rina Kralj-Brassard** / znanstvena suradnica Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku
- Bruna Kuntić-Makvić** / red. prof. dr. sc., Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, predstojnik Katedre za staru povijest
- Ivana Lazarević** / znanstvena suradnica Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku
- Marinko Marić** / vanjski suradnik Sveučilišta u Dubrovniku

LISTA SUDIONIKA: IZLAGAČI

Marco Abram: abram.marco@yahoo.it

Josip Banić: jb@histrhia-historica.eu

Daniel Baric: daniel_baric@yahoo.com

Zrinka Blažević: zblazevi@ffzg.hr

Marco Bresciani: brescianimar@gmail.com

Neven Budak: nbudak@ffzg.hr

Chiara Bonfiglioli: chiara.bonfiglioli@yahoo.it

Borislav Grgin: borislav.grgin@zg.t-com.hr

Željko Holjevac: zholjeva@ffzg.hr

Irena Ipšić: irenaipsic@gmail.com

Egidio Ivetić: egidio.ivetic@unipd.it

Zdenka Janeković-Römer: zdenka.janekovic-roemer@zg.ht.hr

Tvrtko Jakovina: tjakovin@ffzg.hr

Rina Kralj-Brassard: rinafran@gmail.com

Bruna Kuntić-Makvić: bkm@ffzg.hr

Ivana Lazarević: ivana.lazarevic@du.t-com.hr

Marinko Marić: marinko@maric.com.hr

Marina Milićević Bradač: mmilicevicbradac@xnet.hr

Senad Nanić: senad.nanic@zg.t-com.hr;

amina.nanic@gmail.com

Mila Orlić: orlicmila@gmail.com

Hrvoje Petrić: hrvoje.petric@ffzg.hr

Drago Roksandić: drago.roksandic@ffzg.hr

Mirjana Sanader: msanader@ffzg.hr

Mario Strecha: mario.strecha@email.t-com.hr

Filip Šimetin Šegvić: phillip.simetinsegvic@gmail.com

Helena Tomas: htomas@ffzg.hr

Nenad Vekarić: nenad.vekaric@du.t-com.hr

Ariana Violić-Koprivec: ariana.violic-koprivec@unidu.hr

LISTA SUDIONIKA: IZLAGAČI

Marco Abram: abram.marco@yahoo.it

Josip Banić: jb@histrhia-historica.eu

Daniel Baric: daniel_baric@yahoo.com

Zrinka Blažević: zblazevi@ffzg.hr

Marco Bresciani: brescianimar@gmail.com

Neven Budak: nbudak@ffzg.hr

Chiara Bonfiglioli: chiara.bonfiglioli@yahoo.it

Borislav Grgin: borislav.grgin@zg.t-com.hr

Željko Holjevac: zholjeva@ffzg.hr

Irena Ipšić: irenaipsic@gmail.com

Egidio Ivetić: egidio.ivetic@unipd.it

Zdenka Janeković-Römer: zdenka.janekovic-roemer@zg.ht.hr

Tvrtko Jakovina: tjakovin@ffzg.hr

Rina Kralj-Brassard: rinafran@gmail.com

Bruna Kuntić-Makvić: bkm@ffzg.hr

Ivana Lazarević: ivana.lazarevic@du.t-com.hr

Marinko Marić: marinko@maric.com.hr

Marina Milićević Bradač: mmilicevicbradac@xnet.hr

Senad Nanić: senad.nanic@zg.t-com.hr;

amina.nanic@gmail.com

Mila Orlić: orlicmila@gmail.com

Hrvoje Petrić: hrvoje.petric@ffzg.hr

Drago Roksandić: drago.roksandic@ffzg.hr

Mirjana Sanader: msanader@ffzg.hr

Mario Strecha: mario.strecha@email.t-com.hr

Filip Šimetin Šegvić: phillip.simetinsegvic@gmail.com

Helena Tomas: htomas@ffzg.hr

Nenad Vekarić: nenad.vekaric@du.t-com.hr

Ariana Viočić-Koprivec: ariana.violic-koprivec@unidu.hr

LISTA SUDIONIKA: DOKTORANDI

Josip Banić: jb@histrhia-historica.eu
Mihal Brandl: michal.brandl@gmail.com
Antun Car: antun.car@du.t-com.hr
Vinko Drača: vinko.draca@gmail.com
Ankica Džono Boban: ankica.dzono-boban@zzjzdnz.hr
Matko Globačnik: mglobacn@gmail.com
Ahmet Kalajdžić: aka.press@gmail.com
Ljiljana Knez: lile5.dbk@gmail.com
Lucija Komaić: lucija.komaic@gmail.com
Goran Korov: korogor@gmail.com
Sanja Krželj: krzelj.s@gmail.com
Lada Lozančić: lada.lozancic@sabor.hr
Sanja Lozančić: Sanja.Lozancic@zagreb.hr
Nikša Minić: niksa.minic@gmail.com
Hrvoje Pavić: pavichrvoje@gmail.com
Marija Radonić: marijarado@bolnica-du.hr
Nada Raič: nada.raic@diu.hr
Marko Rašica: marko.rasica@prl.hr
Sasa Senjan: sasasenjan@gmail.com
Vedran Stojanović: vedran.stojanovic@outlook.com
Filip Šimetin Šegvić: phillip.simetinsegvic@gmail.com
Pia Šmalcelj Novaković: pia_smalcelj@yahoo.com
Sandra Šutalo: Sandras20350@gmail.com
Vinko Tadić: vinko.tadic1@skole.hr
Tajana Ujčić: tajana.ujcic@gmail.com
Natalija Varnakova: n.varnakova@gmail.com
Bojana Vasiljević: bojana@histrhia-historica.eu
Ariana Violić-Koprivec: ariana.violic-koprivec@unidu.hr
Darija Vučijević: daria.vucijevic@unidu.hr
Radoslav Zaradić: rzaradic@gmail.com

Produkcija: FF press

Ilustracija na naslovnici: Còpia del s. XIX de l'Atlas Català de la Corona d'Aragó, de l'any 1375